

SAMPOLA

TYÖVÄENÖPISTO

SAMPOLA

VLAKETE

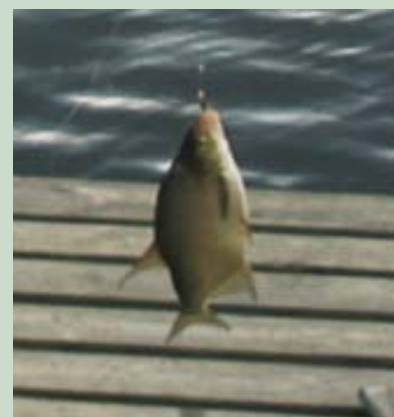
A
V
I
S
I

2007

Sisältö

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Ihmisen ääni
- 6 Kuninkaalliset
- 8 Jokamiehen oikeus oppia uutta
- 9 Sampolassa ei lauleta otsa rypyssä
- 10 Digi-TV tulee, oletko valmis?
- 11 Tuuks´sää ulkomaille Teiskoon
- 12 Tärkeintä on kohtaaminen
- 13 Sampolassa tanssitaan Pirjon tahdissa
- 14 Taiturit tanssivat Tampereella
- 16 Matti sisään, Pertti ulos
- 18 Suksi Sampolaan, mies
- 19 Oppimista elämää varten
- 22 Muutamia vinkkejä parempiin valokuviiin
- 24 Nordlek 2006 -tapahtuma
- 26 Rakastu Raaheen
- 27 TOP-visa
- 28 Kalaa järvestä pöytään
- 30 Sitä sun tätä ...
- 31 Tervetuloa Kesäpirtille

Pääkirjoitus

TOIMITUS

Päätoimittaja

Sirkka-Liisa Jukarainen

Toimitussihteeri

Tarja Hänninen

Toimitus

Tarja Hänninen

Sinikka Louhivuori

Teuvo Luukkonen

Kosti Mantonen

Ulla Myllärniemi

Jouko Nikko

Jussi Reuter

Taija Ristolainen

Matti Tila

Kristiina Viitala

Ulkoasu

Teuvo Luukkonen

Kannet

Valokuvauksen erikoiskurssi

Olli Järvenpää

Anssi Mäkinen

Jouko Nikko

Kristian Seppälä

Kuvien käsittely

Jouko Nikko

Julkaisija

Tampereen työväenopiston opiskelijat ry

Painos 1 500 kpl

Painopaikka

Oriveden Kirjapaino

Laatupalkinto kannustaa opistoja kehittymään

Olen tänä syksynä saanut tutustua useamman opiston toimintaan kansalaisopistojen laatupalkintokilpailun arviointiryhmän jäsenenä. Laatupalkinto jaetaan tänä vuonna ensimmäisen kerran. Kansalais- ja työväenopistojen ylläpitäjät voivat saada sen tunnustuksena toiminnan ja tulosten laadusta, niiden jatkuvasta kehittämisestä sekä esimerkillisestä työstä vapaan sivistystyön edistämiseksi. Tarkoituksena on näin tukea ja kannustaa opistoja niiden perustehtävässä.

Laatupalkinnon vuosittain vaihtuvaa teemaa valittaessa kiinnitetään huomiota ajankohtaisiin yhteiskunnallista vaikuttavuutta edistäviin tavoitteisiin. Vuoden 2006 erityisteenä valittiin osallistujapohjan laajentaminen ja aliedustetut ryhmät. Tätä kirjoittaessani tiedän, että opistomme on päässyt kuuden parhaan joukkoon. Onnea! Lopputulos ratkeaa joulukuussa, kun lehtemme on jo painettu.

* * *

Arviointiryhmässä toimiessani huomasin, ettei opiskelijayhdistyksiä joko ole lainkaan tai ne ovat lopettaneet toimintansa ja että siellä, missä toimintaa vielä on, se on hiipumassa. Mielestäni opiskelijayhdistys on kuitenkin hyvä kumppani opistolle. Sama käsitys nousi esiin lokakuussa Sampolassa pidetyssä V. O. Veilahti -seminaarissa, joka kokosi meitä opiskelijayhdistysaktiiveja muualtakin kuin Pirkanmaalta yhteiseen tapaamiseen. Moni yhdistys on perinteisesti ylläpitänyt kahvilatoimintaa, josta on jouduttu luopumaan talkooväen puutteen ja verotuksellisten syiden takia. Jäljelle on jäänyt lähinnä kesäpaikkojen ylläpito ja vuokraus sekä retkien ja

teatterimatkojen järjestäminen.

Opistot verkostoituvat, etsivät sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita ja näin laajentavat asiakasporajansa sekä osaamistaan. Pitäisikö opiskelijayhdistystenkin tehdä samoin? Lokakuinen tapaaminen osoitti, miten erilaisin tavoin yhdistykset opistoissa toimivat. Voisin listata monta kehitettävää asiaa, tässä muutama: Kuinka saamme uusia toimihenkilöitä sitoutettua mukaan? Miten meidän kauan mukana olleiden hiljainen tieto saadaan siirtymään? Onko meillä riittävästi yhdistystoiminnassa tarvittavaa ammattitaitoa?

* * *

Kuluneen vuoden aikana opistomme johdossa on tapahtunut seuraavia muutoksia: Apulaisrehtori Taina Törmä siirtyi kesän alussa Helsingin kaupungin suomenkielisen työväenopiston johtavaksi rehtoriksi. Tulevana keväänä eläkkeelle jäävä rehtori Pertti Timonen puolestaan nimitettiin lokakuun alusta apulaiskaupunginjohtajaksi. Opiskelijayhdistys kiittää Tainaa ja Perttiä tuesta ja innostavasta yhteistyöstä. He ovat olleet mitä parhaimmalla tavalla aikuiskasvattajia ja arvostaneet meidän toimintaamme.

Uutena rehtorina aloitti 1.12. Matti Saari. Hän saa vuoden 2007 alusta työparikseen apulaisrehtori Tuula Vatasen. Tervetuloa!

Opiskelijayhdistys toivoo hyvän yhteistyön jatkuvan opiston koko henkilökunnan kanssa.

Sirkka-Liisa Jukarainen

puheenjohtaja

sirkka-liisa.jukarainen@tto-opiskelijat.fi

I H M I S E N

1910-luvun vaalieleganssia Matti Luhtalan kuvaamana: vaatemuoti on sadassa vuodessa muuttunut, äänestyskopin malli ei.

ÄÄNI

Missä olit silloin, kun --? Näinhän usein kysytään, kun muistellaan jotain kokonaisia kansakuntia liikuttanutta tapahtumaa. Missä olit silloin, kun Suomen naiset ja miehet saivat yhtäläisen oikeuden äänestää ja asettua ehdolle poliittisissa vaaleissa? No, tähän harva meistä voi vastata muuta kuin että vasta odotteli vuoroaan sukupolvien ketjussa.

Teksti *Kristiina Viitala*
Kuva *Museokeskus Vapriikin*
kuva-arkisto

Jos mielikuvitus riittää, voi arvaila, millainen mediamylläkkä syntyi, jos yhdistettäisiin sadan vuoden takaiset tapahtumat ja nykyiset tiedotusvälineet. Venäjän suuriruhetinaskunnassa, johon Suomi silloin vielä kuului, kuohui. Oli eletty sortokautta ja puskettu suurlakko läpi. Lisäksi itsehallintoisen Suomen sisällä säädetyt olivat erimielisiä äänioikeuden laajentamisesta kukin omien valta- ja vaikutuspyrkimystensä mukaan.

Vuoden 1906 lakiuudistus oli siis jymyjuttu paitsi kansalliselle medialle niin uutinen myös kan-

sainvälisesti: naisen äänestä tuli yhtä tärkeä kuin miehen. Vaikka kaukana Uudessa-Seelannissa naiset olivat saaneet äänestää jo tätäkin ennen, suomalainen nainen ei tyytynyt tähän. Hän sai lisäksi oikeasti valita, kenelle äänensä antaa - juuri saatu vaalikelpoisuus näet takasi sen, että enää päättäjien tuoleilla ei istuisi pelkästään miehiä. Kaikista maailman maista tämä oli mahdollista siis vain Suomessa.

Jymyjuttu jäi kuitenkin vaille nykyisenlaista hehkutusta. Kansansivistäjä Yleisradio (muista sähköisistä medioista puhumattakaan) pääsi ääneen vasta 20 vuotta myöhemmin, joten uutinen jäi silloisen sanomalehdistön yksinoikeudeksi.

Tieto lakiuudistuksesta luettiin taloissa ja tölleissä ehkä vasta päivien päästä. Mitä mahtoi lukijan mielessä liikkua? Tunsiko hän silloin yhdenvertaisuutta rikkaamman naapurinsa kanssa? Ymmärsikö konttoristineiti olevansa samanarvoinen kuin tehtaanjohtaja? Mitä tapahtui talonpojan itsetunnolle? Kaikki he olivat edelläkävijöitä maailman tasa-arvoistumisen tiellä. Muualla yleinen ja yhtäläinen äänioikeus alkoi pikkuhiljaa yleistyä yli 10 vuotta myöhemmin, ja vasta toisen maailmansodan jälkeen sitä alettiin pitää itsestäänselvyytenä. Sellaisessa vanhassa sivistysmaassa kuin Ranskassa (*vapaus, veljeys, tasa-arvo!*) se hyväksyttiin vasta vuonna 1944.

Näkymättömästä näkyväksi

Juhlavuoden kirjoituksissa ja puheissa on usein painotettu sitä, että *naiset* saivat äänioikeuden sata vuotta sitten. Sitä on puolestaan kritisoitu, koska myös suuri osa miehistä pääsi vasta silloin äänioikeutettujen joukkoon. Toisaalta naisilla on kyllä hyvä syy itsekorostukseen: nainen oli kulkenut samaa matkaa luomakunnan kruunun, siis miehen kanssa ihmissuvun historian alusta asti, ja vasta nyt mies huomasi sen.

”Toinen” sukupuoli on epäilemättä ollut kaikkialla suurin ryhmä, joka ennen yleistä äänioikeutta jäi sen ulkopuolelle. Muita ryhmiä ovat olleet esimerkiksi mustaihoiset, varattomat ja holhouksenalaiset. Joskus erottelu jatkui lain hyväksymisen jälkeenkin: esimerkiksi

Isossa-Britanniassa vuonna 1920 naisten äänioikeuden ikärajaksi asetettiin 28 vuotta ja miesten 21 vuotta. Myöhemmin ikärajat luonnollisesti yhtäläistettiin.

Sadan vuoden päästä

Suomalaisille satavuotinen äänioikeus on niin itsestään selvä asia, että monella on varaa jättää se käyttämättä. Ketä liikuttaa, ajattelee nytkin joku lukija. Toisaalta ei suomalaisia voi syyttää äänestysinnon puutteesta: kansa ”käy uurnilla”, kun pitää valita edustaja missikisoihin tai laulukilpailuihin tai äänestää siitä, kuka on Suomen seksikkäin mies. Monia taas kiehtoo enemmän se, että saa äänestää jonkun joukosta pois kuin joukkoon mukaan. Internetin sivuilla kyseellään päivittäin mielipidettä mitä

triviaaleimmista asioista, ja taas kansa kertoo sen. Mutta ketä liikuttaa se, että 24,6 % vastaajista pitää vadelmaa parhaana kesämarjana?

Tieto sinänsä ei ehkä liikuta itse vastaajiakaan vaan se, että oman mielipiteen voi tuoda julki niin helposti, tietokoneen tai kännykän näppäimiä naputellen. Halu vaikuttaa, piilee kai jokaisen sisimmässä. Napinpainalluksella ei kuitenkaan selviä vielä seuraavista, sata vuotta täyttävistä eduskuntavaleista. Toivoa sopii, ettei edustajaehdokkaista myöskään panna riviin esittelemään laulutaitoaan tai ulkoisia avujaan paremman äänestystuloksen saamiseksi. Loppujen lopuksi riittää, että osaa valita mansikan ja mustikan väliltä.

Rehtori Pertti Timonen oli kutsunut opiskelijajyhdistyksen entiset puheenjohtajat ja entisiä johtokunnan jäseniä muistelemaan vanhoja. Kuvassa vasemmalta Pertti Timonen, Sirkka-Liisa Jukarainen, Sirkka-Liisa Siuvo, Maria Partanen, Jaakko Nurmesniemi, Pekka Salminen sekä ruiskukkataulua ojentamassa Annikki Adreasson.

Kuva Jaakko Kauppinen

Teksti Tarja Hänninen
Kuvat Olli Järvenpää ja Aura-
viihteen kuvapankki

Miten päädyit kisailemaan tango- /karaokekisoihin?

Elina: Osallistuin tangomittelöihin vuonna 2004, jolloin sijoituin 40 parhaan joukkoon. Seuraavana vuonna 2005 pääsin finaaliin varalle. Kolmas kerta toden sanoi, ja voitin vuonna 2006. Tämä on ollut hyvin määrätietoisien työn tulos. Olen harrastanut musiikkia koko ikäni. Soittanut pianoa ja huilua, ollut orkesterissa ja esiintynyt laulamalla. Tiesin että tämän ikäisenä tuollaisen tavoitteen saavuttaminen ei ole itsestäänselvyys ja että jonkinlainen ”rykäys” tai voitto täytyisi tapahtua. Tein voiton eteen rutkasti töitä. Kävin laulutunneilla, lauloin monta tuntia päivässä, äänitin omaa lauluani, analysoin ja tein uudestaan. Kuuntelin erityyppisiä laulajia ja minulla oli myös haasteellisia esiintymistilaisuuksia, jotka veivät eteenpäin.

Rami: Kaverini kertoi että Ylöjärvellä ravintola Casinolla on karao-kekilpailun alkukarsinnat. Lähtö oli vähän epävarmaa, mutta lopulta kuitenkin lähdimme ja osallistuimme. Myöhemmin tuli tieto, että olin

Valtakunnan karaokekuningas 2006

Rami Lehtinen, 30 vuotta
Avoliitossa
Asuu Tampereella
Ammatti: tarjoilija

päässyt jatkoon, ja heinäkuussa suuntasin Merikarvialle, Merikievariin. Sieltä sitten pääsin semifinaaliin, joka pidettiin 4-5.8.2006 Merikievarissa. Aluksi meitä oli yli 60 kilpailijaa, joista ensin valittiin 30 ja sen jälkeen 5 naista ja 5 miestä. Lopulta jäljellä oli kuningatar ja kuningas. Suvussani on vahva musiikkiperintö, ja olen aina halunnut laulaa ja esiintyä. Olen rohkeasti ottanut osaa monenlaisiin karao-kekilpailuihin, ja nyt tuli voitto.

Minkälaista laulukoulutusta olet saanut?

Elina: Ensimmäisen kerran menin laulutunneille 1990-luvun alussa. Opiskelin 3 vuotta klassista laulua. Opintoihin tuli tauko, kun oli perheen perustamisen ja muun opiskelun vuoro. Laulaminen jäi takalalle, kunnes tuli jälleen aikaa ja tilaa miettiä, mitä elämältä haluaa. Oli tarve löytää haasteita ja oppia uutta. Lauluopinnot ovat nyt jatkuneet oopperalaulaja Pirkko Talolan johdolla. Tekniikka on italialainen, klassinen bel canto-tekniikka. Aikaa käytetään paljon myös tangojen tekstien analysoimiseen ja tulkinnan hiomiseen.

Rami: Olen opiskellut laulua 5 vuotta Tampereen työväenopistossa viihdemusiikin ryhmässä. Opettajanani on ollut Eeva-Kaarina

Honko. Olen käynyt säännöllisesti laulamassa karaokea vuodesta 1997 lähtien ja kokeillut rohkeasti mahdollisimman erilaisia lauluja kehittyäkseni laulajana. Nykyisin on myös todella hyvät mahdollisuudet harjoitella lauluja kotona karaokelaitteiden ja hyvien levyvalikoimien ansiosta.

Olivatko odotukset mahdollisesta voitosta erilaiset?

Elina: Voiton jälkeinen elämä on vastannut odotuksia. Minulla on tulevasta paljon konkreettista tietoa, ja olen osannut nauttia kiireestä huolimatta. Päätoiminen työni on nyt laulaminen. Saan laulaa ihmisille ja tehdä työtä, josta nautin. Ihmiset keikkapaikoilla ovat ottaneet minut positiivisesti vastaan ja käytännön asiat ovat sujuneet hyvin. Minulla on erittäin ammattitaitoinen bändi ja henkilökemiat toimivat hyvin. Julkisuuden henkilönä oleminen on uutta eikä sitä aina oikein ymmärrä... Ihmisenä olen kuitenkin sama kuin ennen voittoa.

Rami: Elämä jatkuu samaan malliin kuin ennenkin. Toki voiton jälkeen kaikki oli hetken aikaa yhtä juhlaa. Ihanaa on ollut se, että ihmiset ovat onnitelleet voiton johdosta ja kannustaneet jatkamaan lauluharrastusta. Uutta ja erilaista on ollut toimittajien ja kuvaajien ta-

Kunink

Tangokuningatar 2006

Elina Vettenranta, 37 vuotta
Naimisissa, kaksi kouluikäistä poikaa.
Asuu Teiskossa, Kämmenniemessä.
Ammatti: vaatetussuunnittelija

paaminen lehtihaastatteluja tehtäessä. Voiton myötä on tullut myös pienimuotoisia keikkoja.

Minkälaiset laulut tuntuvat "omilta"?

Elina: Pidän lauluista, joissa on hyvä teksti, elämänmakuiset sanoitukset ja kaunis melodia. Tempo ja rytmilaji voi olla minkälainen vaan.

Rami: Laulan mielelläni kaiho-mielisiä lauluja ja rakkauslauluja. Tangot ja oopperasävelmät kiinnostavat niiden haasteellisuuden vuoksi.

Onko sinulta tulossa levyä?

Elina: Levyn työstäminen aloitettiin heinäkuun 2006 lopulla, ja sen tekeminen oli mielenkiintoista ja mukavaa. Levyn julkistamispäivä oli 22.11.2006. Aikataulu oli kiireinen, mutta ammattilaisten kanssa oli hyvä tehdä töitä ja heidän kanssaan löytyi nopeasti yhteinen sävel ja sain mieluisaa laulettavaa.

Rami: Kilpailun palkintona sain demo-singlen levytyssopimuksen. Aikaa levyn tekemiseen ei ole vielä sovittu.

Mitä mieltä olet työväenopistosta, sen opetuksesta ja vapaasta sivistystyöstä?

Elina: Tampereen työväenopiston,

samoin kuin Ahjolan kansalaisopiston kurssivalikoimaa pidän erittäin monipuolisena ja vapaata sivistystyötä tärkeänä. Minulla on kokemusta sekä opettajan että opiskelijan roolista ja molemmista olen nauttinut. On erittäin tärkeää, että ihmisillä on mahdollisuus opiskella ja harrastaa kohtuuhintaan ammattiopettajien ohjauksessa. Kurssilla oleminen on ihmisille usein myös sosiaalinen tilanne. Siellä tapaa muita samoista asioista kiinnostuneita, joiden kanssa on hyvä keskustella ja vaihtaa mielipiteitä.

Rami: Tampereen työväenopistossa on opiskelijayhdistyksen ylläpitämä Kahvio Akvaario. Olin työttömänä, kun minut ensi kerran palkattiin kahvioon yhdistelmätuella. Siitä on nyt kulunut kuusi vuotta. Talvet olen töissä kahviossa, Sampolassa ja kesällä opiskelijoiden kesäpaikassa Kesäpirtillä, Ylöjärven Antaverkassa. Työväenopisto on siis minulle tärkeä paikka, koska se on myös minun työpaikkani. Opiskelen myös opistolla. Viihdemusiikin kurssiin ja sen opetukseen olen tyytyväinen. Kurs-sivalikoimat ovat mielestäni monipuoliset ja runsaat. Jos saisin toivoa jotain uutta kurssia, toivoisin artistikoulutusta.

Ehditkö tällä hetkellä opiskella tai harrastaa jotain?

Elina: Opiskelen jatkuvasti uusia kappaleita ja kaikkea tähän uuteen ammattiin liittyvää. Siinä on haastetta kerrakseen. Toivon, että josain vaiheessa saisin tehtyä loppuun aloittamani kasvatustieteiden appron. Kuntoilua harrastan mahdollisuuksien mukaan.

Rami: Haluaisin harrastaa taide-maalausta. Minua kiinnostavat myös ruuanvalmistuskurssit sekä käsitöiden puolelta maton ja poppanan kutominen.

Minkälaiset ovat tulevaisuuden näkymät?

Elina: Pyrin tekemään työni niin hyvin, että esiintymistilaisuuksia olisi runsaasti jatkossakin. Haluan tästä pitkäaikaisen ja kestävännen uran. Tämä vuosi on siinä mielessä tärkeä...näytön paikka. Myös tuleva levy ja sen saama suosio näyttää suuntaa.

Rami: Toivon saavani tehdä laulu-keikkoja tässä työni ohessa harrastuspohjalta. Aion osallistua Seinäjoen tangomarkkinoille, sillä haaveenani on tangokuninkaan kruunu.

a alliset

JOKAMIEHEN OIKEUS

OPPIA UUTTA

Huomasin yhtenä päivänä, että monessa suhteessa Suomi kehittyy takaperin. Sadan vuoden päinvastaisen kehityksen jälkeen tuloerojen umpeenkuromisen sijaan rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät kiihtyvällä tahdilla.

Viinavalistus on vähintäänkin yhtä tarpeen kuin raittiusliikkeen syntyäikoina 1800-luvun lopulla. 1800-luvun lopun tapaan myös kansalaisjärjestötoiminta on kokenut uuden kukoistuksen, kun ihmiset haluavat uusia mielekkäitä toiminnan ja vaikuttamisen areenoita. Niin ikään 1800-luvun lopun tapaan kansansivistyksen tarve on lisääntynyt, kun tietoyhteiskunta syrjäyttää liian monta tiedon lähteiltä ja uuden ajan haasteet vaativat jokaiselta uusia taitoja. Eivät 120 vuotta sitten eläneet suomalaiset tainneet tietää, että heidän oppinsa olisivat tarpeen 2000-luvulla.

Työtä tasa-arvon puolesta jatettava

Takaperoinen kehityksemme on iso haaste. Miten me päättäjät ja muutkin halukkaat varmistamme, että toimmme takaavat parempaa tasa-arvoa? Miten kaikkien oikeudet menestyä, elää täyttä elämää, iloita omasta kehittymisestä ja oppia uutta olisivat oikeasti olemassa?

Työväen- ja kansalaisopistoilla oli merkittävä rooli kansakunnan heräämiseen 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Samoilla tahoilla on edelleenkin keskeinen rooli tasa-arvon mahdollistajana. Siksi onkin hälyttävää, että yhä useammin tasa-arvoon tähtäävää työtä joudutaan toteuttamaan siten, ettei kaikilla ole mahdollisuutta osallistua.

Tasa-arvon jarrut

Tasa-arvoisia osallistumismahdollisuuksia jarruttaa käytännössä kaksi asiaa. Ensinnäkin oma vastuu on selkeästi lisääntynyt, jolloin osallistumismahdollisuus alkaa

usein olla kiinni kukkaron paksuudesta. Toiseksi julkisen panoksen vähentyminen on jo johtanut tuntimäärien alasajoon, jolloin kaikille halukkaille "rahakkaillekaan" ei löydy tilaa tunneilta.

Tällä hetkellä julkinen nollakasvunmenoleikkuri iskee juuri tasa-arvoa tuottavaan vapaan sivistystyön kenttään syystä, jota en oikeastaan ymmärrä. Mutta toivoa ei kuitenkaan kannata vielä heittää. Uskon ja toivon ja jopa osittain tiedän, että vapaan sivistystyön ystäviä löytyy kaikista puolueista ja kaikilta politiikan areenoilta. Eduskunnalla ja kaupunginvaltuustolla on vielä mahdollisuus kääntää suunta tasa-arvoisten mahdollisuuksien turvaksi. Jokamiehen oikeus oppia uutta nimittäin edellyttää sitä.

Niinpä uskallan toivottaa tasa-arvoista ja vapaan sivistystyön täyteistä uutta vuotta!

*Minna Sirnö
kansanedustaja
opistokummi*

Sampolassa ei lauleta otsa rypyssä

Ei taida löytyä ainoatakaan ihmistä joka ei olisi joskus laulanut. Muutenkin kuin pakosta piinallisissa laulukokeissa arvostetun opettajan silmien alla. Jokainen on varmasti lurittanut pätkän yksin ollessaan tai ystävien seurassa nuotion ääressä. Mutta kuinka kauan laulu on vetänyt opiskelijoita työväenopistoon? Ja mitä täällä tällä hetkellä lauletaan?

Tampereen työväenopistossa laulua on opiskeltu yhtäjaksoisesti jo vuodesta 1908. Mikään muu aine ei ole saavuttanut näin pitkää katkeamatonta intoa opiskeluun. Ensimmäisenä aloitti Sampolan Laulajat. Kuoro voi edelleen hyvin ja viettääkin parin vuoden kuluksa juhluvuotta. Pitkään ovat laulajat kokoontuneet harrastuksensa pariin oppia saamaan. Mutta lauluhaluksen ei tarvitse olla kuorolaulaja päästääkseen äänensä valloilleen. Tänä vuonna opistossa voi opiskella monella tavalla. Kursseja on monia yksinlaulusta ryhmälauluun ja musiikkityölinkin voi valita mieleisekseen. Perinteisten kappaleiden ystävät löytävät omansa yhteislauluryhmästä ja laulun iloa -kursseilta. Opistossa voi myös laulaa kappaleita musikaaleista, käydä läpi koko viihdemusiikin kirjon tai

keskittyä laulamaan tuutulauluja. Tarjontaa siis todella on.

Iloitse äänestäsi

Lauluharrastuksen voi aloittaa vaikka ei aikaisempaa kokemusta omaisikaan. Meille salassa laulaneille löytyy omia matalan kynnyksen ryhmiä, joilla ei ole mitään pohjaosaamisen vaatimuksia. Halu laulamiseen riittää. Vanha tarina kertoo kanasta, joka halusi oppia laulamaan kuin satakieli. Kana kysyi neuvoa satakieleltä ja noudatti ohjeita tarkkaan, muttei kuitenkaan oppinut laumaan niin kuin se. "Kaikki laulavat omalla persoonallisella äänellään. Eihän linnuistakaan kaikki ole kauniita visertäjiä, vaan sieltä löytyy monenlaista", sanoo Laulun iloa -kursin vetäjä Kirsi Sipinen. Kursseilla lauletaan ilman säestystä ja nuotteja ja opetellaan rakastamaan omaa ääntään. Tekniikan harjoittelua ei kokonaan unohdeta, mutta tärkein tavoite on löytää laulamisen ilo. Opiskelija Pirkko Lehto-Järvinen kertoo löytäneensä varmuutta omaan laulamiseensa ja oppineensa laulamisen rentoutta. Kursseja piti olla vain yksi syyskaudella, mutta suuren kysynnän vuoksi järjestettiin myös toinen ryhmä. Tunnelma kurssilla on iloinen ja avoin. Laulu raikuu ja tekstien tunnelmia pohditaan yhdessä oikean tulkinnan löytämiseksi. Eikä ketään näytä laulaminen jännittävän.

Show must go on

Paria kerrosta ylempänä Sampolassa oven taakse kuuluu komeaa moniäänistä laulua. Viihdelaulun teho-
kurssilla harjoitellaan ohjelmistoa keväällä tulevaan konserttiin. Kaikilla kahdeksalla laulajalla on aikaisempaa kokemusta laulamisesta ja uusille tulokkaille pidetään jonkinlainen laulatus perustaitojen kartoittamiseksi. Otsa rypyssä ei täälläkään harjoitella, kaikkien kasvoilla on hymy, välillä valan naurattaakin. Jokaisen tavoitteena on onnistua mahdollisimman hyvin konsertissa, mutta tulevia tangokuninkaita ei täällä kuitenkaan kuulemma ole, innokkaita harrastajia kyllä. Lopuksi ei voi kuin todeta, että laulun iloa toisesta löytyy. Ja onhan Suomen kulttuurihistoriassa laulamisella pitkät perinteet. Kaikki varmasti muistavat myös kuinka kansalliseepoksesamme Väinämöinen lauloi itselleen veneen hauen leukaluusta. Vastaavaa tempua tuskin kukaan enää ryhtyy edes yrittämään, mutta esi-isien jäljillä kuljetaan vieläkin.

Teksti ja kuvat *Taija Ristolainen*

**Viihdemusiikin ryhmän konsertti
Sampolan juhlasalissa 31.3.2007.
Esitykset kello 14 ja 17. Liput 5 €
sisältävät väliaikakahvin.**

Teksti *Teuvo Luukkonen ja Matti Tila*

Elämme jännittäviä aikoja. Melkein kuin odottaisimme millenniumia, joka tuli ja meni pahempia vammoja jättämättä. Digitelevision h-hetkeksi on ilmoitettu 1.9.2007. Kansalaisille tarjoillaan epätotuusillakin koristelluin käärein verhottuja mahdollisuuksia uusiin katselunautintoihin.

Jälleen on yksi uusi asia jakamassa kansakuntaa kahteen vastakkaiseen leiriin. Osa kansalaisista on odottanut uuden tiedonsiirtotekniikan tuloa malttamattomana. Mummo- ja vaari-ikäiset eivät kaipaa sitä samalla innolla. He eivät tunne mitään tarvetta hankkia uutta tekniikkaa, vaan joutuvat mielestään maksumiehiksi saamatta mitään vastineeksi, koska eivät katso olevansa tulevien palvelujen tarpeessa. Eri näkökulmista katsottuna sama asia saa siis erilaisia merkityksiä.

Systeemin luomiseksi rahaa on palanut paljon, ja käryt on tuuletettu ostavan yleisön ulottumattomiin. Kuluttajaa digiaika kirpaisee kunnolla vasta tästä eteenpäin. Vain kriittiset, asioita syvällisemmin tuntevat osaavat sanoa, mitä olisi voitu tehdä paremmin tai missä aikataulussa, mutta usein totuuden puhujalla ei ole tehokasta foorumia ilmaista asioita, vaan hän jää mielipiteineen tehottoman piipittäjän asemaan.

Hetken iloa - lompakon laihdutusta

Elektroniikka vanhenee käsittämättömän nopeasti. Muutaman vuoden ikäiset laitteet muuttuvat käyttökelvottomiksi viimeistään niiden rikkoutuessa, koska niiden ominaisuudet eivät vastaa päivän vaatimuksia ja korjauskustannukset tuntuvat olevan epäsuhteessa hankintahintaan.

Joulun alla tekniikan vempaleiden kysyntä antaa joulupukille mahtavan työedun, koska melkein kaikki kama nykyisin annetaan lahjoina. Lahjoilla kun saa hyvitettyä joskus ruvella olevaa omaatuntoa. Usein se on myös hyvä mahdollisuus hankkia itselle mieluista kamaa toisen nimelle osoitettuna.

Mitä kuluttajan tulee tehdä? Digitaalinen lähetystekniikka edellyttää, että vastaanotin tunnistaa lähetetyt palvelut, joten tarvitaan digitaalinen vastaanotin. Nykyistä televisiota ei tarvitse kuitenkaan heittää pois vaan riittää, että siihen hankkii lisälaitteen eli digisovittimen. Lisälaitteesta käytetään myös tuttavallisemmin nimeä digiboksi. Sovitin pyritään tekemään entistä helppokäyttöisemmäksi. Alkuun pääsee napin painalluksella, ja opasteet ruudulla ohjaavat eteenpäin. Ei se voi olla ylivoimaisen vaikeaa tavalliselle kansalaiselle, kun kuulemma Pihtiputaan mummokin hallitsee asian. Olettehan kuulleet, että hänet on valjastettu digimaskotiksi Simo Frangénin ohella.

Pieniä valintoja

Jos hankit antennivastaanottoon tarkoitetun sovitin, tunnistat sen merkinnästä DVB-T. Kaapeli-verkkoon soveltuvan digisovittimen tunnistaa merkinnästä DVB-C ja satelliittivastaanottoon soveltuvan digisovittimen merkinnästä DVB-S. Markkinoilla on myös ns. integroituja televisioita, joissa digitekniikka on valmiiksi sisäänrakennettuna. Jos hankkii tällaisen vastaanottimen, sen lisäksi ei tarvitse enää erillistä digisovitinta.

Useimmat digiboksit kytketään televisioon SCART-liittimellä. Varmista siis, että tämä kytkentä on mahdollinen. Mikäli televisiossasi ei ole SCART-liitintä, voit hankkia siihen digiboksin, jossa on perinteinen antenniliitäntä eli ns. RF-modulaattori.

Mikäli haluat katsella maksullisia lähetyksiä, kuten Canal+:n elokuva- ja urheilukanavia, valitse digiboksi, jossa on korttipaikka ja Conax-salauksen purku. Osassa nyt myytävistä malleista on jo olemassa valmius maksukortin käyttöön, osaan korttipaikka voidaan liittää jälkikäteen erikseen hankittavan moduulin avulla.

Jos aiot käyttää uusia vuorovaikutteisia palveluja, valitse kaksisuuntaisuuden mahdollistava digiboksi. Sen tunnistat merkinnästä MHP.

Tuoks' sää kehitteleen ekoyhteisöä ulkomaille Teiskoon?

Siamaillet voikukkasimaa vanhan torpan pihakeinussa. Kattelet perhosten karkeloo. Käki kukkuu. Sun ei tarte maksaa vuakraa, jollet tahro. Kuitenkin sun täytyy terveytes tähren puuhastella, ettes sais makuuhaavoja. Perusireoina on ympäristöystävällisyys, pyrkimys omavaraisuuteen ja yhteisöllisyys. Itteemme koitettas kehittelä sillai, että ei niin nolottas toi saamamme tai itte antamamme arvonimi "Luomakunnan kruunu". Ja että nää meirän ireat leviäis, voitas vaikka perustaa oma lehti. Määkin tulii tähän tyvääenopiston Tehrään lehti -piiriin oppia saamaan.

No niin. Mullon paljo suunnitelmia. Sulla voi olla "kaksin verron kauniimpia". Ooks' sää kuullu semmostesta Lets-systeemistä, rahattomasta eli vaihrantataloudesta? Eli jos sää leikkaat mun tukan, niin mää parsin sun sukan jne. Voitashan (tää on ny jo vähä leikkiä) käyttää vaikka oravannahkoja maksuvälineinä. Tai viä parempi olis, jos sää olisit upporikas. Ooks? Sillon saatas vauhrilla asiat rullaan. Esimerkiks remonttityä on kallista, ellei sitte itte pystyttäs kaikkee tekeen.

Ton alun kirjotin murrejuttuna. Ny kiäli ei tunnu enää muuhun taipuvankaan. Että siis: Voisit aluks tulla kokeileen, vaikka talkoisiin ja kesää viättään. Ja ehkä innostusit jäämään. Liikenneyhteyret on täällä vähä kehvelit. Tää sopis parhaiten ihmisille, jotka voi leipätyätänsä tehrä paikan päällä. Jos on miälikuvitusta, niin tänne voi monellaista junailla.

Tää on entinen pientila, vähä alle 4 ha, josta 2 ha peltoa. On oma ranta, siällä sauna, katiska ja jonkillaan veneenkottero. On puutarhaa ja kasvi-maata. Lisää voi raivata. Alkukantasta täällä on elämä. Sähkö ja vesijohto on. Entiseen navettaan voi hankkia jotain karjan tapasta esimerkiksi. Mulla on ollu kuttuja ja joku lammis aikasemmin muualla. Täällä on leivinuuni ja polttopuuta löytyy omalta alueelta.

Mää oon opetellu kansanomasia käsitöitä, esim. nypläystä, joskus veistelly puulusikoita, harjotellu huopatöitä ja tallukantekoo. Oon tiätysti pöytälaatikko-kirjailija ja luen kauheesti, kannatan rauhanaatetta ja kehitysmaitten ym. vähäväkisten auttamista toisten, mutta kaikessa rauhassa miätiskellen.

Iso porukka ei tänne toistaseks mahru. Pihapiiriin saa rakentaa toisen asuinrakennuksen vaikkapa purkuhirsistä, oon vähä ajatellu. Kesällä sopii enemmän veneen alle, aittaan tai esim. alkuasukasrakennelmiin, jos joku pykää ittelleen semmotten. Oon viime aikona lueskellu muinasten heimojen elämäntavosta.

Asuin vuaren Keuruun ekokylässä. Viikottain siällä pirettiin ns. tunnepalavereja. Ei tarvinnu hampaan-kolossa asioita kanniskella, kun juteltiin ja selvitettiin niitä ajoissa. Se on miälestäni hyvä menetelmä.

Entinenkin miäs mainitti: "Ei tässä viitti kaikkia kirjeessä lokertaa". Joten jatketaan juttua, kun otat yhteyttä. Olis kiva.

Sun rimpautustas orottaen R. Sinikka Louhivuori, puh. (03) 3600 344 tai 044 3456 042

Tärkeintä on k

Teksti ja kuva Anne Kilponen

*“Puhuminen ja kommunikointi hälventävät pelkoja kohdata tuntematon – myös tuntematon ihminen, oli se sitten suomalainen tai ulkomaalainen. Tärkeintä on kohtaaminen niin taiteessa kuin elävässä elämässä”, sanoo teatteri-ilmaisun ohjaaja **Nina Hyrkäs**. Hänelle taide on väline kertoa ennakkoluuloista, syrjinnästä ja muukalaisuuden tunteesta. Nina pääsi tutustumaan taiteen käyttöön maahanmuuttajatyössä Skotlannissa osallistuessaan *Becoming More Visible* -projektin henkilöstövaihtoon syyskuun alussa.*

– Mieleenpainuvinta oli eri taiteen lajien mittava käyttö maahanmuuttaja- ja turvapaikanhakijatyössä. Glasgow’ssa taideprojekti synnytti viime vuonna mm. maahanmuuttajien kirjoittaman kirjan, cd-levyllisen musiikkia ja teatteriesityksen. Maahanmuuttajia on toki siellä paljon enemmän kuin Tampereella, mutta maahanmuuttajatyötä rahoitetaankin huomattavasti enemmän. Kaupunki on palkannut projektiin jopa dramaturgin, kertoi Nina.

Nina on kuulunut Monikulttuuriseen Teatteriryhmä Guguliin, jonka kanssa hänen ohjaamansa opiston aikuisryhmä teki yhteisproduktion *Häiriö tila* vuonna 2004. Nina on asunut myös aiemmin jonkin aikaa Yhdysvalloissa, joten hänellä on kokemusta monikulttuurisuudesta ja muukalaisuudesta. Tampereen työväenopistossa hän ohjaa kahta teatteritaidekoulun nuorten ryhmää, joissa kaikki opiskelijat ovat tällä hetkellä suomalaisia. Skotlannissa opittuja teatteriharjoitteita hän on jo käyttänyt omilla tunneillaan.

Oppia myös Itävallost

Tutustuin turvapaikanhakijoiden elämään Itävallassa viime maaliskuussa yhdessä Tampereen työväenopiston viron kielen opettajan ja turvapaikanhakijoiden naisryhmien ohjaajan **Kristiina Teissin** ja yhteiskunnallisten aineiden johtavan opettajan **Sirkka-Liisa Häyrysen** kanssa. Viikon mittaisessa henkilöstövaihdossa vierailimme useissa organisaatioissa, jotka Grazissa ja Styrian maakunnassa hoitavat turvapaikanhakijoiden asioita. Siellä heidän parissaan tekevät

Nina Hyrkäs on oppinut pitkää pinnaa ja kommunikointitaitoja toimissaan monikulttuurisissa ryhmissä.

Becoming More Visible -projekti ja sitä edeltänyt *Becoming Visible* -projekti luovat erilaisia malleja turvapaikanhakijoiden elämänhallinnan kehittämiseen tarjoamalla koulutusta, lyhytkursseja ja uusia menetelmiä yhteisötaitojen oppimiseen. Suomesta tässä Equal-rahoitteisessa projektissa ovat mukana Tampereen, Turun, Vaasan ja Kajaanin vastaanottokeskukset sekä kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL. Tampereella työväenopisto on tehnyt vuodesta 2002 yhteistyötä vastaanottokeskuksen kanssa järjestämällä turvapaikanhakijakoulutusta projektirahoituksen turvin. Koulutukseen on kuulunut mm. useita erikielisiä atk-kursseja, erityisesti internetin ja sähköpostin käyttöä. Lisäksi on voinut opiskella suomen ja englannin kieltä sekä suomalaisen yhteiskunnan perustietoja ja saada tukea paikallaisen arkeen. Projektissa myös opiston henkilökunta on saanut koulutusta mm. toiminnallisista menetelmistä. Yhteistyö on toiminut hyvin. Projekti jatkuu vuoteen 2007 saakka.

työtä kolmannen sektorin toimijat ja katolinen kirkko. Vierailimme myös maaseudulla sijaitsevilla maajoituskeskuksissa. Itävalan projektissa yhtenä tavoitteena on saada paikalliset kyläläiset tietoisemmiksi keskuudessaan elävistä turvapaikanhakijoista sekä edistää kanssakäymistä heidän kanssaan. Tutustumisen kautta yritetään saada heille myös työllistymismahdollisuuksia.

Turvapaikanhakijoille on tarjolla lähinnä saksan kielen opetusta. Kieltenopiskeluun on kehitetty atk-ohjelma, jossa havainnollisesti oppii arkipäivässä tarvittavien esineiden ja asioiden nimiä. Oppituntien ajaksi on järjestetty lastenhoito. Turvapaikanhakijoiden ongelmat ja niiden ratkaisukeinot ovat hyvin samanlaisia kuin meillä Suomessa. Avainasemassa myös Itävallassa ovat ystävälliset ja ammattitaitoiset ohjaajat ja opettajat, jotka tukevat turvapaikanhakijoita elämänhallinnassa vieraalla maalla. Hyvin organisoitu ja intensiivinen viikko tarjosi joka päivä monenlaisia uusia ajatuksia ja kulttuurisia elämyksiä.

Sampolassa tanssitaan Pirjon tahdissa

Egyptiläiset kansantanssit kuuluvat opistossa järjestettävään itämaisen tanssin opetukseen. Muita itämaisen tanssin tyylejä ovat baladit ja estraditanssit.

Kansantansseille perustettiin oma ryhmä, jolloin opetuksessa voidaan keskittyä tähän laajaan itämaisen tanssin osaan erikseen. Kansantansseja ovat mm. haggala, aleksandrialastanssit, saidi, beduiinitanssit, bambuteia (simsimiyya), zar, fellahitanssit, kavaasitanssit, nuubialainen, andalusialastanssi, khaleegi ja dabka.

Kansantanssien välineenä voidaan käyttää keppiä, zillejä, melayaa, lusikoita, koreja tai vaikka kuokkaa tai maitotonkkaa. Kansantanssiasut ovat kullekin tanssille tyypillisiä eikä esim. haggalaa voida tanssia fellahitanssin asussa, vaikka molemmissa on samantyyppinen päähuivi.

Tampereen työväenopiston egyptiläisten kansantanssien ryhmässä on opeteltu haggalaa, keppisaidi, nuubialaista ja simsimiyyaa. Nyt opetellaan beduiinitansseja ja ohjelmassa on Farouk Mustafan ja Magdy el-Leisyn koreografiat.

Egyptiläisten kansantanssien ryhmä on tarkoitettu

Mihrimahin kevätnäytöksessä -05 Sampolan juhlassa ryhmä esitti keppisaidin.

Haiharan ulkoilmalavalla kesäkuussa -06 tanssittiin haggalaa.

Tampereen työväenopiston egyptiläisten kansantanssien ryhmä esitti simsimiyyaa Hervannan vapaa-aikakeskuksessa elokuussa -06 itämaisen tanssin festareilla. Kuvassa esiintyjät iloitsevat esityksen onnistumisesta. Ritva Hiekkasalmi (haastattelu) oikealla. Muut Ritvasta lähtien ovat Jaana Paahtio, Leena Manninen, Marja Äijö, Tiina Hietala, Ulla-Maija Rämänen (takana), Sirpa Maanoja ja Anu Ropponen

tu jo itämaista tanssia opiskelleille. Vaikka kullakin kansantanssilla on oma tyypillinen liikekielensä, sen ja koreografioiden oppimiseen tarvitaan itämaisen tanssin perusteiden jonkinlaista hallintaa. Mahmoud Redan liikekieleen perehtyneisyys on hyvä pohja kansantanssien liikekielen oppimiseen. Mahmoud Redan sarjoja opetellaan opiston itämaisen tanssin tunneilla alkeiskursseilta alkaen.

Ritva Hiekkasalmi on kolmatta vuotta egyptiläisten kansantanssien ryhmässä. Hänen mielestään kansantanssit ovat rennompia ja iloisempia kuin muut tanssit. Oma asennekin niiden opiskeluun ja esittämiseen on rennempi. Estraditanssit vaativat esittäjältään enemmän arvokkuutta. Ritva on myös huomannut, että kansantansseja on hyvin monenlaisia ja hän on ollut mukana kaikissa opetelluissa koreografioissa myös esittäjänä.

Teksti *Pirjo Aarnio*

Kuvat *Lasse Pärssinen ja Risto Karvonen*

**Egyptiläisten kansantanssien ryhmä
Marjatta-salissa keskiviikkoisin klo
18-19.30. Opettajana Pirjo Aarnio**

Taiturit tanssivat Tampereella

Teksti ja kuvat *Taija Ristolainen*

Latinalaistansseissa riittää vauhtia ja tunteiden kirjoa.

Tammikuun 26.-28. päivä Tampereella pääsee ihailemaan todellisia parkettien partaveitsiä. MetroAuto Areenalla järjestetään ensimmäistä kertaa Tampere Winter Dance Festival -tapahtuma, jonne saapuu niin koti- kuin ulkomaisia kilpatanssin huippuosajia.

Viikonlopun huipentuma on lauantaina kilpailtava nuorten latinalaistanssien MM-kilpailu. ja kisassa on loistava tamperelaisedustus. Tämän vuoden SM-kilpailuiden kaksi parasta paria, Petra Mursu ja Mikko Matikka tanssiseura Spiralista ja sisarukset Taina ja Tapani Savikurki tanssiseura Stepistä ottavat mittaa taidostaan. Paljon muutakin tapahtumaan kuitenkin mahtuu. Tanssitaidoista kilpaillaan lähes kaikissa mahdollisissa ikäluokissa, yli 14-vuotiaiden Juniori 2 -luokasta yli 55-vuotiaisiin senioreihin. Paikalle on saapumassa maailmanmestari pari Tanskasta sekä koko EM-kilpailujen mitalikolmikko. Lisäksi perjantai-iltana on suomalaisten ammattilaisten SM-kilpailu, jolloin lattialla nähdään Tanssii Tähtien Kanssa -televisio-ohjelmasta tuttuja tanssijoita.

Tapahtuman järjestävät Dance Center Finland Oy ja tamperelainen tanssiseura Spiral. Kilpailemaan odotetaan kaikkiaan noin 600:aa paria ympäri maailmaa. Kilpailijoita on tulossa kaukaa Euroopan rajojen takaakin. USA, Kiina ja muutenkin Kaukoit ovat edustettuina ja Venäjältä on tulossa tanssijoita noin 100 viisumin voimin. Mistään pienestä tapahtumasta ei siis todellakaan ole kysymys. Järjestäjien suunnitelmissa onkin tehdä tapahtumasta yksi maailman johtavista tanssifestivaaleista myös tulevaisuudessa. Kilpailun merkitys suomalaisille tanssijoille on suuri. Parit saavat tärkeää kokemusta kansainvälisistä kilpailuista kotikentällään ja pystyvät vertaamaan omaa osaamistaan maailman kärjen taitoihin. Kysymykseen, miksi tapahtuma järjestetään Tampereella, Sami Yli-Piipari Dance Center Finland Oy:stä vastaa:

– Tampere on noussut Suomen tanssiharrastuksen keskuksiksi. Täällä on monta vireää seuraa ja kilpailuisa on aina ollut hyvin yleisöä. Lisäksi Tampereelta löytyivät sopivat tilat.

MetroAuto Areenalle mahtuu yli 2000 katsojaa kilpailuja seuraamaan. Järjestäjät odottavat viikonlopun aikana paikalle noin 3000 tanssinystävää, mutta enemmänkin paikalle toki sopii.

Elämä on yhtä tanssia vaan

Maailmanmestaruustasolla tanssiharrastus vie paljon aikaa. Edustusparimme kertovat harjoittelevansa noin kuusi kertaa viikossa, pari tuntia kerrallaan. Samaa mieltä ollaan kuitenkin myös siitä, että tanssiminen on niin mukavaa, ettei työn tekeminen haittaa. Petra ja Mikko ovat tanssineet molemmat kahdeksan vuotta, mutta parina vasta vuoden verran. Taina ja Tapani ovat tanssineet yhdeksän vuotta. Parien toiveissa olisi päästä maailmalle kilpailemaan niin usein kuin mahdollista.

– Kerran kuukaudessa olisi hyvä päästä, Petra sanoo. Kilpailumatkat maksavat kuitenkin paljon, ja siksi on hyvä, että kansainvälistä kokemusta pystyy hankkimaan kotonakin. Parit

sanovat kotikenttäedun olevan niin hyvä juttu, että matkan puuttuminen-kaan ei harmita.

Kaikki joukolla tanssaamaan

Tanssin suosio on kasvanut valtavasti kuluneen vuoden aikana. Televisiossa pyörivät tanssiohjelmat ovat keränneet suuria katsojalukuja, etunenässä keväällä nähty Tanssii Tähtien Kanssa -ohjelma, ja sen uskotaan vaikuttaneen harrastajamäärien kasvuun. Timo Mäenpää tanssiseura Spiralista kertoo myös poikien määrän alkeiskursseilla lisääntyneen paljon.

– Nyt syksyllä oli ensimmäisillä tunteilla aina ilman paria tanssivia poikia, hän sanoo. Mutta tanssi on hyvä harrastus. Siinä kunto kohoaa lähes huomaamatta ja taitoa voi hyödyntää muuallakin kuin tanssisalilla. Parhaimpiin puoliin harrastajat listaavat myös sosiaalisten taitojen kehittymisen. Tanssi on parityöskentelyä, joka vaatii toisen kunnioittamista. Ajatuksen 'mies vie ja nainen vikisee' voisi Mäenpään

mukaan muuttaa muotoon 'mies vie ja nainen seuraa'. Nuorille tanssi on parempaa ihmissuhdeharjoittelua kuin moni joukkuepeli koskaan. Harrastuksessa alkuun pääsemiseen ei tarvita isoja rahasummia eikä osaamista. Alkeiskursseja järjestetään nelivuotiaista alkaen ilman yläikärajaa. Kilpailemisen voi aloittaa kohtalaisen pian, noin vuoden kuluttua, mutta pakollista se ei ole. Harrastajat sanovat sen kyllä olevan niin hauskaa, että kokeiltuaan ei enää halua lopettaa. Kukapa ei haluaisi olla tähti tanssiessaan.

Tampere Winter Dance Festival
MetroAuto Areena 26.1. -28.1.
2007. Liput alkaen perjantai 10 €,
sis. iltagaalan, lauantai 20 € ja
sunnuntai 15 €

Matkalla menestykseen. Suomen edustus nuorten MM-kisoissa Tapani (vas) ja Taina Savikurki, Mikko Matikka ja Petra Mursu.

MATTI SISÄÄN

Rehtorinvalinta väritti opiston loppuvuotta

Haastattelut Sirkka-Liisa
Jukarainen ja Kristiina Viitala
Kuvat Marja-Leena Gylliden

Toisella yrittämällä tuloksellisesti päättynyt rehtorinvaali ratkesi viime lokakuussa, kun Matti Saari valittiin työväenopiston seuraavaksi rehtoriksi. Opisto on hänelle tuttu paikka jo 1990-luvulta, jolloin hän toimi reilut 10 vuotta apulaisrehtorina. Matti aloitti uudessa työssään 1. joulukuuta.

Sampolan koulun rehtorin työhuoneesta on lyhyt matka työväenopiston rehtorin työhuoneeseen. Millä mielellä vaihdat käytävältä toiselle?

Todella hyvällä mielellä, sillä niin lämmin on vastaanotto ollut. On mukava palata motivoivaan työhön tuttujen kivojen ihmisten pariin. Samaan aikaan on ollut haikeaa jättää nykyinen työ, jossa on erinomaisesti viihtynyt. Tulee ikävä ihania oppilaita sekä eloisaa ja mukavaa opettajajoukkoa, joiden kanssa on ollut uskottoman hauska tehdä työtä.

Miten työväenopiston nimi mielestäsi istuu nykyaikaan? Jos nimi muutettaisiin, mitä ehdottaisit?

Nimi istuu hyvin nykyaikaan enkä näe siinä ongelmia. Nykyisenä brandien aikakautena työväenopisto-nimi on vahva ja hyvä brandi. Ulkomaalaisille sitä kylläkin joutuu hieman selittämään, koska sitä ei voi kääntää suoraan. Opistohan on tarkoitettu kaikille, eikä vain työssäkäyville. Vaihtoehtoinen nimi voisi olla Tampere-opisto, mutta se ei kerro minkä tyyppisestä opistosta on kyse.

“Opisto ei saa liikelaitostua, koska meillä opiskellaan omalla rahalla.”

Aktiivisen kansalaisuuden vahvistaminen luontuu hyvin vapaan sivistystyön tehtäväksi. Löytyykö Tampereen työväenopiston tulevaisuudessa uusia toimintamalleja?

Kansalaisyhteiskunnasta ei enää juurikaan puhuta, mutta näen yhteiskunnallisen orientaation vahvistumisen opiston missiona ja haluan sitä edistää. Opisto on avoin kansalaisfoorumi, jossa kaikkia asioita pitää voida käsitellä vapaasti ja ennakkoluulottomasti.

an sitä edistää. Opisto on avoin kansalaisfoorumi, jossa kaikkia asioita pitää voida käsitellä vapaasti ja ennakkoluulottomasti.

Kerrotko lyhyesti, kuinka tilaaja-tuottajamalli tulee näkymään opiston toiminnassa?

Opiskelijan näkökulmasta tilaaja-tuottajamalli tuskin näkyy, mutta hallinnossa hyvinkin paljon.

Eri oppilaitokset kilpailevat opiskelijoista. Kilpaileeko opisto heidän vapaa-ajastaan?

Tästä juuri on kysymys, sillä opisto kilpailee vaihtoehtoisten ajankäyttötapojen kanssa. Muista oppilaitoksista Tampereen työväenopisto erottuu siten, että meille on matala kynnyks, olemme liberaali, kodikas ja lämmin yhteisö, jonne tullaan viihtymään. Opistossa tulee olla myös taloudellisen kynnyksen matala, koska meillä opiskellaan omalla rahalla.

Opiskelijayhdistys toivottaa Matin tervetulleeksi opistoon!

PERTTI ULOS

Työväenopiston pitkäaikainen rehtori Pertti Timonen jää eläkkeelle keväällä 2007. Pertti on johtanut opistoa viisaasti ja tavoitteellisesti, minkä vuoksi opisto on saanut vankan aseman aikuiskoulutuksessa ja kulttuurin tukemisessa Tampereella. Loppumetreillä hän ehti ottaa muutaman kuukauden tuntumaa myös apulaiskaupunginjohtajan töihin.

Olet tehnyt vapaan sivistystyön parissa työtä viimeiset 20 vuotta. Millaisen jäljen jätät Tampereen työväenopiston historiaan?

Siihen saavat vastata historioitsijat. Yksittäisen henkilön vaikutus on rajallinen, vaikka hän olisi rehtorikin. Toki opisto on erilainen kuin 20 vuotta sitten: henkilökunta on kasvanut, on kotitalousneuvontaa, video-pajaa, Sara Hildén -akatemiamia, Viita-akatemiamia, uusia tiloja jne. Mutta korostaisin sitä, että kehityksen ja muutoksen takana on yleinen yhteiskunnallinen sekä opistoliikkeessä tapahtunut kehitys.

Miten työväenopiston nimi mielestäsi istuu nykyaikaan? Jos nimi muutettaisiin, mitä ehdottaisit?

Ei se oikein istu. Vaikka sillä alkaa olla jo nostalgista hohtoa. Tampere-opisto ilman mitään lisiä olisi hyvä nimi. Tätä mieltähän on tutkimusten mukaan opiston opiskelijoidenkin enemmistö.

Minkälaisiin sivistystarpeisiin opiston olisi kytettävä vastaamaan?

Esimerkiksi Kaiku-projektin tulosten mukaan opistoon tullaan monin eri motiivein. Ja näin saa ollakin. Eli hyvin pitkälle asiakkaiden eh-

“Yhteiskunta muuttuu, opiston on muututtava mukana. On turha haikailla menneiden aikojen perään.”

doilla. Yhteiskunta muuttuu, opiston on muututtava mukana, mieluummin oltava vielä hieman edellä. On turha haikailla menneiden aikojen perään. Vapaus ja sosiaalisuus ovat kantavia arvoja jatkossakin.

Tänä syksynä kaikki halukkaat eivät mahtuneet opiston kursseille, mikä taisi olla maanlaajuinen ilmiö. Miten näet sivistyksellisen tasa-arvon toteutuvan?

Opistot ovat kuitenkin sieltä tasa-arvon parhaasta päästä, mutta täydellisiä eivät ole nekään. Totta on, että koulutuskin kasautuu, eli ne, jotka tarvitsisivat eniten koulutusta, eivät sitä saa eivätkä edes pyri koulutukseen. Täydellinen tasa-arvo on mahdoton, mutta siihen tulee koko ajan pyrkä. Kurssimaksut eivät saa nousta liian korkeiksi. Se on yksi tasa-arvoa edistävä asia.

Kun jätät eläkkeelle, kiinnostaaako vapaa sivistystyö vielä vai lähdetkö kokonaan uusille urille?

Minulta kysytään toistuvasti, mitä aion tehdä eläkkeellä. En tiedä. Sitä paitsi, pitääkö minun tehdä vielä jotakin? Olen sitä mieltä, että kun toimitusjohtaja lähtee firmasta, hän lähtee eikä taakseen katso. En aio pyöriä uuden johdon jaloissa. Toki seuraan vapaata sivistystyötä aktiivisesti tulevaisuudessaakin, saatanpa tulla jopa kursseille. Aika näyttää. Jääkö edes Tampereelle?

Opiskelijayhdistys toivottaa Pertin tervemenneeksi eläkkeelle!

SUKSI SAMPOLAAAN, MIES

*Kolm' on miehellä paho,
kolme miehen kuolemata:
Yks on vuotava venonen,
toinen heittiö hevonen,
kolmansi äkäinen akka.
(Kanteletar)*

Aioin kysyä satunnaisesti valitsemiltani Sampolan miesopiskelijoilta, ajoiko heidät harrastuksen pariin 1) vuotava venonen, 2) heittiö hevonen vai 3) äkäinen akka. Kyselyäni tuskin olisi otettu todesta. Entä jos olisin hieman muokannut runoilijan nasevaa syylistä: 1) "kädettömyys" eli kyvyttömyys tehdä omin käsin, 2) näivettyminen eli auton ja tietokoneen surkastuttava vaikutus liikuntaelimiin vai 3) kypsyminen eli epätyytyttävät kotiolot. Äkäinen akka puolestaan voisi vaihteeksi kehottaa ukkoaan suksimaan Sampolaan eikä kukseen.

Tutkimuksen kertomaa

Sitten sain käsiini tuoreen, Timo Sällin Tampereen työväenopistosta tekemän pienimuotoisen arviointitutkimuksen, joka keskittyy vuosiin 2000–2005. Siinä hän tarkastelee muun muassa miesopiskelijoiden osallistumista ja pohtii sitä, miten useampia miehiä saisi innostumaan vapaaehtoisesta itsensä kehittämisestä. Nimittäin koko työväenopiston olemassaolon ajan heidän osuutensa opiskelijamäärästä on vaihdellut 20:n ja 30 prosentin välillä. Opintovuonna 2004–2005 kursseille otti osaa yhteensä 2 089 miestä (22 %) ja 7 406 naista. Aktiivisimpia osallistujia ovat työssäkäyvät ja koulutetut, ikäryhmistä taas yli 60-vuotiaat ja 25–29-vuotiaat. Ohessa on joitakin tutkimuksesta poimimiani prosenttilukuja, jotka kertovat miesten kiinnostuksen kohteista. Määrällisesti eniten miehiä opiskeli kielten sekä taide- ja taitoaineiden kursseilla.

Miesten osallistuminen Tampereen työväenopiston toimintaan opintovuonna 2004-2005

Kiinnostavimmat aihealueet

Maa-, metsä- ja puutarhatalous	42,0 %
Tietotekniikka	38,5 %
Kielet	36,2 %
Taide- ja taitoaineet	30,4 %

Oppiaineet, joissa miesenemmistö

Metsätalous	67,9 %
Vesiliikenne	65,0 %
Muut taide- ja taitoaineet*	55,7 %
Oikeustiede	51,8 %

Kielisuosikit

Suomi (vieraana kielenä)	47,0 %
Venäjä	43,9 %
Saksa	40,0 %
Englanti	26,7 %

Vähiten kiinnostavat kurssit

Terveys	10,9 %
Esittävä tanssi	9,7 %
Liikunta	9,1 %
Puutarhatalous	4,4 %
* mm. tekniset työt	

Lähde: Timo Sälli, Arviointitutkimus Tampereen työväenopistolla. Kehittämishanke miesten lisäämiseksi vapaan sivistystyön kentälle. 2006

Tutkija on lisäksi haastatellut opistossa opiskelevia miehiä. Ilokseni huomasin, että heidän mainitsemansa motiivit osallistua kursseille voi "luovasti ajatellen" sijoittaa ainakin kohtiin 1 ja 3: kursseilla voi oppia uutta, saa kuulua ryhmään, voi esittää mielipiteitään asioista ja kehittää omaa ajatteluaan sekä palauttaa mieleen unohtuneita taitoja. Sen sijaan heittiö hevonen ei luovuta valtaansa, sillä kursseillakin miehet käyttävät lähinnä istumalhaksiaan.

Huviksi tai hyödyksi - hyväksi kumpikin

Sampolan sampo jauhaa tekemisen tarpeita moneen lähtöön. Yksi seikka tuntuu kuitenkin olennaisesti erottavan naisia ja miehiä opiskelijoina. Naisille kyse on yleensä nimenomaan harrastuksesta, omasta ajasta työn ja kodin välissä. Miehillä taas opiskelu on Sällin mukaan kiinnityskohta työelämään ja sen suora jatke: opinnoista on saatava todellista, jopa taloudellista hyötyä. Voiko näin erilaisia tarpeita yhdistää vai onko lähdeettävä eriyttämään? Pitäisikö vapaan sivistystyön korvata työpaikoille kuuluva koulutus? Olisiko syytä perustaa iltakoulu työssäkäyville miehille? Ehkä voisi ottaa mallia tamperelaisen alakoulun kokeilusta ja aloittaa esimerkiksi erillisistä kieliryhmistä. Tavoitteellinen opiskelu on ilman muuta kannatettavaa, mutta onko nyt niin, että mies pystyy unohtamaan työasiat ainoastaan jonkin pallonpelin ääressä?

Sällin haastatteleva miesjoukko oli varsin pieni (7 opiskelijaa), joten jätetään vielä toivonkipinä elämään. Varmasti moni mies yhä menee nauttimaan puuta ihan vain omaksi ilokseen eikä siksi, että voisi soveltaa oppejaan työpaikan retkottaviin kaapinoviin.

Sälli kyseli myös sellaisten nuorten aikuisten miesten käsityksiä, jotka eivät millään lailla ole osallistuneet työväenopiston toimintaan. Nuorten miesten mielikuva tuntuu olevan, että kursseilla harmaahapset heiluttelevat punalippuja. Kannattaisiko joskus käydä tarkistuttamassa käsityksiään.

Teksti *Kristiina Viitala*

OPPIMISTA ELÄMÄÄ VARTEN

Työväenopistot perustettiin tavallisten suomalaisten tiedon ja oppimisen nälkää tyydyttämään. Niiden tarkoitus historiansa alussa - 1900-luvun alkupuolella - ei ollut kouluttaa ihmisiä työhön tai ammattiin. Eikä ole vielä. Tarkoitus on rikastaa ihmisen olemassaoloa, tehdä elämää kiinnostavampaa.

Työväenopiston tehtävä ei ole yhtään sen vähäisempi kuin Sokraateen jalanjalkien seuraaminen. Hän ja monet viisaat hänen jälkeensä olisivat aivan innoissaan, jos olisivat nyt näkemässä opiston kurssiohjelman. Sokrates olisi varmasti halunnut osallistua joka ikiselle kurssille. Erityisesti tänään häntä kenties kiinnostaisi luentosarja antiikin historiasta...

Sokrateella oli intohimo loppumattomaan uuden oppimiseen, uusiin taitoihin ja itsensä kehittämiseen. Kaikki työväenopiston opiskelijat ovat siis Sokraateen perillisiä. Myös heillä on intohimo oppimiseen.

Maailma avartuu, elämänlaatu paranee

Nykyajan maailmassa työväenopistojen tehtävä sivistäjänä ja tiedonjanon tyydyttäjänä on kas-

vanut. Putkitutkintomaailma kaipaakin myös laajempaa yleisötietoa asioihin ja oppimista elämää varten -asennetta. Työväenopiston kursseille pääsee jokainen. Ei katsota aiempia opintomenestyksiä eikä periaatteessa kysellä paksun lompakon perään. Kursien täytyy olla edullisia ja pysyä niin edullisina, että niihin on tavallisilla ihmisillä mahdollisuus. Sen puolesta on jatkuvasti tehtävä töitä, etteivät maksut nousisi pilviin.

Elämänlaatua parantaa, jos viettää muutaman illan viikossa opistolla opiskellen mukavien ihmisten kanssa yhdessä. Tietäen, että koko ajan maailma avartuu ja saa mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen.

Tämä oli alun alkaen myös työväenliikkeen unelma. Haluttiin tehdä palkkatyöstä kevyempää ja lyhyempää, jotta aikaa ja voimaa jäisi itsensä sivistämiseen ja siitä nauttimiseen. Sitten nämä oppineet ja innostuneet ihmiset käyttäisivät tietojaan ja taitojaan paitsi omaksi niin koko yhteiskunnan iloksi, osallistumalla, keskustelemalla ja muuttamalla maailmaa paremmaksi.

Vapaan sivistystyön tulevaisuus turvattava

Vapaata sivistystyötä, jonka tärkeä osa työväenopistot ovat, on viime vuosina pidetty merkittävänä. Kansalais- ja työväenopistojen rahoitus on tämän hallituskauden alusta kasvanut 7 miljoonaa euroa ja nousee myös ensi vuonna 1,5 miljoonaa euroa. Tiedän, että tästä huolimatta tarvetta on enemmänkin, joten myös jatkossa on huolehdittava siitä, että työväenopistojen - ja koko vapaan sivistystyön - resurssit turvataan.

Työväenopistojen arvo on syytä tuntea: koskeehan opistojen työ yli 600 000:ta suomalaista. Sitä paitsi tähän lukuun sisältyvät vain ne, jotka itse opiskelevat opistoissa, eivätkä esimerkiksi heidän miehensä tai vaimonsa, jotka hyötyvät kurssillakäyneen paremmista kokkaus- tai hierontataidoista!

Toivon teille kaikille suurta opiskeluintoa ja vielä enemmän opiskeluintoa!

*Pia Viitanen
kansanedustaja
opistokummi*

Syyslehtien tanssi

Lehdet kellastuneet, tanssivat
syystuulessa kevyesti keinuen.
Kohti maata, koristellen maan vielä
kauneudellaan. Jättääkseen
jäähyväiset menneelle kesälle. Kirjava
lehtimatto, niin pehmeä astella,
kaunis katsella. Puut paljaana
kääntyvät sisäänpäin, kerätäkseen
voimaa uuden kesän tulla.
Tiaiset hyppelehtivät puiden
oksistossa. Yksi keltainen lehti
lennähtää maahan.

26.11.2006 Yökkönen

VERKKOLEHTI KOKEMUS TIEDOKSI -PROJEKTIN ÄÄNENKANTAJA

Kokemus Tiedoksi -projekti 2005-2009 kouluttaa Raha-automaattiyhdistyksen tuella mielenterveyden kokemusasiantuntijoita, jotka toimivat muun muassa mielenterveystyön kouluttajina, tiedottajina ja arvioijina. Projektin äänenkanta on samanniminen verkkolehti. Se päätettiin perustaa, kun Mielekäs-lehden julkaiseminen lopetettiin vuoden 2005 lopussa ja projektilaiset halusivat edelleen toimia kirjallisella saralla. Sovittiin myös, että Kokemus Tiedoksi -lehden kirjoittavat vain projektin jäsenet, jotka ovat mukana koulutuksissa ja tietävät, mistä projektissa on kysymys. Jutut ovat kokemuksellisia eivätkä saa loukata ketään.

Kirjoittaminen on osa toimintaa, johon saamme koulutusta. Viimeksi olemme saaneet tutustua luovan kirjoittamisen tapaan tehdä tekstejä. Toisinaan pidämme lehtipalaverin, jonka ideariihessä pohdimme aiheita ja kirjoittajia. Yhdessä olemme päättäneet, että verkkolehden teemana ovat väljästi kaikki erilaiset kokemukset, joista projektilaiset haluavat kirjoittaa. Artikkeleiden määrä on tällä hetkellä 31. Valoku-

vat ja niiden käyttäminen on usein pohdinnan aiheena. Meillä on onneksi mukana henkilöitä, jotka ovat ottaneet sen sydämen asiakseen.

Mitä olemme oppineet lehdesteistä? Ainakin sen, että yhdessä päättämällä saadaan aikaan selvät sävelet, joita kaikkien on helppo noudattaa. Joskus kritiikki on kovaakin, mutta kaikkeen on hyvä olla valmistautunut. Olemme todenneet myös, että koska mitään tarkkaa deadlinea ole, voimme kirjoittaa luovasti omassa tahdissa. Kirjoittaminen tuntuu edelleenkin hyvältä ja olemme iloisia, kun meillä on kanava, jonka kautta voimme tuoda kokemuksiamme esiin.

Lopuksi haluamme kiittää SampolAviisiä mahdollisuudesta esitellä toimintaamme.

Tervetuloa kaikki lukijat tutustumaan lehteemme osoitteessa www.muotiala.fi/lehti.

Teksti Pia Toola

KOKEMUS TIEDOKSI -PROJEKTI 2005-2009

Onko sinulla omakohtaista kokemusta mielenterveyden häiriöstä tai onko läheisesi sairastunut? Haluatko hyödyntää kokemuksiasi mielenterveys-

työssä? Tule mukaan koulutukseen!

Mielenterveyden kokemusasiantuntijakoulutus tarjoaa sinulle

- * työvälineitä vapaaehtoiseen mielenterveystyöhön
- * rohkaisua vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön
- * vertaistukea ja mukavaa yhdessäoloa
- * mahdollisuuden toimia kokemuskouluttajana ja -tiedottajana.

Koulutus on osallistujille maksutonta. Puolipäiväistä opetusta annetaan 1-2 kertaa viikossa.

Projektin toteuttaa Muotialan asuin- ja toimintakeskus ry Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksella.

Lisätietoja: vastaava projektityöntekijä Terhi Jankko puh. (03) 3124 8461 ja 0400 760 9596 sekä projektityöntekijä Kati Eskola puh. (03) 3124 8462 ja 050 323 7234

Muutamia vinkkejä kohti parempia valokuvia

Kuvapari yökuva 1 ja yökuva 2:

Opettele käyttämään kameraa ilman salamaa. Yökuvausessa jalusta tai tuki on välttämätön, muuten kuvat tärähtävät. Kameran auto-ohjelma väläyttää salaman aina, kun valo käy vähiin ja tuloksena on tämän kaltainen yökuva (yökuva 1, musta kuva). Kun kamerasta ottaa salaman päältä pois ja tukee kameral, on tuloksena tämä (yökuva 2, hieno kuva).

Kahvikupit:

Yksi tärkeimpiä nappuloita digikamerassa on yli- tai alivalotuksen säätö. Toiminta on merkitty kameraan yleensä +/- -merkillä. Kun kuvaa säätää plussan suuntaan, se vaalenee ja miinukseen, kuva tummenee. Digikuva ei kestä ylivalotumista, "puhkipalamista," eli kuvan vaaleat kohdat eivät saa mennä liian vaaleiksi.

Kuvankäsittelyohjelmalla voidaan saada sävyjä esiin alivalottuneista (tummista) kohdista, mutta ei liian vaaleista. Otettua kuvaa pitää tarkastella, päättää kuvan valotuksen korjailusta ja uusia otos.

Kahvikuppi 1: Tätä kuvaa pitää säätää tummemmaksi, vaalea kohta on liian vaalea.

Kahvikuppi 2: Tässä valotus on oikea.

Kuvaamaan oppii vain kuvaamalla, onnistumisten ja erehdysten kautta!

Topi 1 ja Topi 2:

Kameran menu-valikosta tulee säätää kuvan resoluutio oikeaan kohtaan. Jos resoluutio on heikko, kuvan pikselit eivät riitä ja kuva "hajoaa" (Topi kax). Kun resoluutio on parhaimmasta mahdollisesta, kuvan tarkkuus riittää suurensikin suurentamiseen (Topi 1). Jos ei tarkasti tiedä haluamaansa kuvan kokoa, kannattaa resoluutio pitää aina parhaimmasta mahdollisesta kohdassa (Extrafine, L, Large, tai eniten tähtiä). Kun kameral muistikortille mahtuu vähiten kuvia, on resoluutio-asetus parhaimmasta kohdassa. Suuriresoluutioiset kuvat ovat tiedostona suuria ja vievät muistikortilta tilaa.

Tarkennus:

Kameran laukaisin on aina kaksitoimintoinen nappula. Kun sitä painetaan ensin kevyesti puoleenväliin, kamera mm. tarkentaa. Tarkennuksesta tulee merkkiääni tai syttyy merkkivalo kameraan. Kun laukaisinta pitää puolessa välissä, voi kuvan tarkennuksen lukita ja sommitella kuvan uudelleen haluamallaan tavalla. Kun sommittelu on valmis, painetaan laukaisin lopuksi pohjaan nostamatta sitä välillä ylös. Kuvan luonne muuttuu tarkennuskohdan muuttuessa. Tässä kuvassa on etumainen koira pääasia ja takimmainen on sivuosassa.

Arska:

"Kun kaikki kuvassa on valmista, astu vielä askel lähemmäksi" kuuluu vanha hyvä kuvausohje. Sitä kannattaa noudattaa ja rajata kuvasta kaikki turha ympäriltä pois. Muotokuvissa on yleensä paikallaan kääntää kamera pystyasentoon.

Tatti:

Kun kuvataan pieniä ihmisiä, eläimiä tai asioita, laskeudutaan kuvattavan kanssa samalle tasolle. Suorin jaloista tulee yleensä tylsin mahdollinen kuva. Perussääntö on kuvata kohteen "katseen korkeudelta", tällöin kuvaaja kunnioittaa kohdetta, ei polje sitä maahan.

Mikko1: Tiivistäminen tuo kuvan kohteen esille.

Arttu 1:

Kun kuvataan sisätiloissa tai vähässä valossa, voidaan kuvata ilman salamaa ja tukea herkentämällä kamerasensoria eli muuttamalla ISO-arvoa suureksi. Tämä kuva on otettu ISO 800 arvolla. Kun kuvaa herkenetään, kuvasta tulee pehmeämpiä (rakeisempia, vähemmän värikylläisiä), mutta kuviin saadaan myös tunnelmaa. Liikkumattomia kohteita kannattaa kuitenkin kuvata hitaammalla ISO-arvolla (esim. ISO 100) ja tukea kamera. Liikkuvien kohteiden kuvaamiseen sensorin herkentyminen on monesti välttämätöntä.

Nordlek 2006 -tapahtuma

Göteborgissa 25. - 30.7.

Nordlek on suuri yhteispohjoismainen kansantanssi- ja pelimannitapahtuma, joka järjestetään joka kolmas vuosi vuorotellen eri pohjoismaissa. Juhlilla tapaavat eri puolilta Pohjolaa tulevat tuhannet tanssijat ja pelimannit yhden intensiivisen viikon ajan kansanmusiikin ja -tanssin pyörteissä. Viime kesän tapahtumaan osallistui kaikista pohjoismaista yli 4 000 tanssijaa, joista suomalaisia oli noin 800. Tampereen Työväenopiston Tanhuajista juhlilla oli mukana 26 tanssijan ryhmä.

Teksti ja kuvat *Osmo Muro*

Göteborg otti juhlivat kansantanssijat ja pelimannit lämpimästi vastaan ihan sananmukaisesti.

Koko viikon ajan lämpötila pysyteli hellelukemissa 25–30 °C:n paikkeilla. Pääosa tapahtumista oli sijoitettu Mässanille, messuhallille, jonka jatkeena oli valtava Skandinavian-halli ja sen perässä

urheilukenttien jälkeen Ullevin mahtava stadion sekä toisella puolella huvipuisto Liseberg. Mässanin suuri koko lähes mykistyi mielen. Rakennuksessa oli useita suuria ilmastoituja saleja, joista vain muu-

Tampereen Työväenopiston Tanhuajien ryhmä Göteborgissa

Esiintyjät odottelevat vuoroaan stadionin kentän laidalla lehmusten katveessa.

tama oli otettu Nordlekin tapahtumapaikaksi illanviettoja ja kursseja varten.

Julkinen liikenne Göteborgissa oli järjestetty hienosti. Matka taittui joko ratikalla tai bussilla. Lisäksi kaupunkiliikenteessä pääsi matkustamaan vesibussilla, joten jos oli omatoiminen, saattoi laajastikin tutustua Göteborgiin ympäristöineen.

Ohjelmaa aamusta iltaan

Vieraiden majoituskouluna oli 100 vuotta vanha nelikerroksinen Hvitfeldska gymnasiet, joka oli yksi rakennus suuressa koulukompleksissa. Ryhmämme majoitusluokat olivat neljännessä kerroksessa. Ruokailut oli järjestetty siten, että aamiaiset tarjottiin majoitusalueen ruokalassa, lounaat ja päivälliset Mässanilla olevassa ravintolassa. Noutopöytäkatkaus juomineen ja jälkiruokineen oli todella laadukasta ja maittavaa.

Koko viikon ajan päivittäin järjestettiin erilaisia tanssitapahtumia, kuten päivä-, ilta- ja yötansseja, salonkitansseja, eri maiden suosittuja kansantansseja, ruotsalaista ja norjalaista polskaa, ruotsalaista

hamboa, katrilleja sekä historiallisia tansseja. Tarjolla oli myös monenlaisia retkiä, jotka suuntautuivat Göteborgin ympäristöön. Koko päivän mittaisista muutamaan tuntiin kestäneille retkille lähdettiin laivalla tai bussilla. Lisäksi järjestettiin kädentaidonkurseja, joiden aiheita olivat mm. koritekniikka, olkityöt, nauhanpunonta, verkonkudonta, merimiestyöt sekä puutyöt. Runsaasta konserttiarjonnasta mainittakoon tanssinäytös Pohjolasta, tanssinäytös Pohjolan nuorisoi, pohjoismainen kansanmusiikkikonsertti ja pohjoismainen keskiyön konsertti.

Esiintymispaikkana stadion

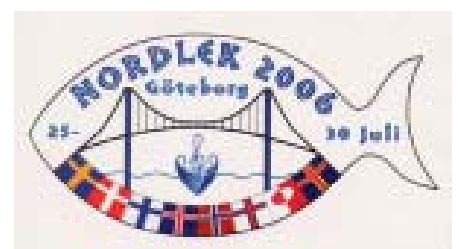
Stadionilla esitettävää kansallista kenttäohjelmaansa suomalaiset saivat harjoitella kerran. Yhteispohjoismaisten tanssien paikat käytiin läpi vain paperilla, ja toteutus improvisoitiin näiden ohjeiden mukaan stadionilla. Kenttäohjelmat esitettiin Slotsskogsvallenin stadionilla lauantai-iltana. Kaikilla mailla oli omat kansalliset ohjelman- sa yhteispohjoismaisten lisäksi. VI-KAN ryhmällä oli oma kenttä-

esityksensä. Päättäjäiset pidettiin Mässanilla myöhään lauantai-iltana puolenyön aikoihin.

Tavataan seuraavan kerran Lahdessa

Sunnuntaina aamupäivällä lähdettiin kotimatalle. Tukholmassa meille jäi muutama tunti aikaa, joka vietettiin kuninkaanlinnan ympäristössä ja vanhaa kaupunkia kierellen. Seuraava pohjoismainen kansantanssitapahtuma Nordlek 2009 pidetään Suomessa Lahdessa. Toivottavasti kotimaassamme saamme kursseilla ja retkillä selostukset suomeksi, sillä Ruotsissa kieli- asiaa ei ollut otettu huomioon.

Matka onnistui hienosti, jos ei oteta lukuun bussikuskin navigaattorin herttaisella naisäänellä antamia kehoituksia, kun se oli eri mieltä matkareitistä meidän kanssamme.

Rakastu Raahen

Teksti *Eija Salokatve ja Ulla Myllärniemi*
Kuva *Olli Summanen*

Yhdeksän hengen pienoisbussi starttasi Tampereelta 5.30 ja otti meidät nokialaiset kyytiin kuudelta.

Oli kaunis kesäaamu ja edessä 445 km lämmintä, hikistä kyytiä. Kuljettajanamme menomatkalla toimi ammattimaisin ottein Tampereen työväenopiston opiskelijat ry:n hallituksen jäsen Leila Hartikainen ja kartanlukijana Ulla Myllärniemi. Alavudella maltoimme poiketa aamukahville, jonka jälkeen ajelimme tauotta Raahen. Perillä odotti ystävällinen vastaanottokomitea Raahen-opistolaiset ry:stä. Majoittuttuamme hotellihuoneisiin saimme saman tien astua ruokapöytänsä. Kunnon lihasoppa tykötarpeineen maistui todella mahtavalta pitkän ajomatkan jälkeen.

KTOL tukee kesäpäivien vietto

Kesäpäivät avasi Raahen Hovin Fregatti-salissa klo 13 yhdistyksen puheenjohtaja Helena Holappa. Hän kertoi yhdistyksen toiminnasta. Vanhoja perinteitä (kuten 9.12. kaikkien Annojen herätys puurotarjoiluineen) ylläpidetään, mutta myös uusia ajatuksia toteutetaan. Opiskelijayhdistyksen jäsenet ovat muun muassa kutoneet villasukkia päättäjille.

Raahessakin opiskelijat tekevät työtä opiston hyväksi. Myös opettajia on mukana opiskelijayhdistyksen toiminnassa, mikä on mielestämme mainio asia.

Kesäpäivien virallista puolta edustivat Kansalais- ja työväenopistojen liiton KTOL:n puheenjohtaja Mauri Tammela ja toiminnanjohtaja Heljä Nurmela. Mauri Tammelalle opistotyö on ollut sydämen asia jo 1980-luvulta asti. Heljä Nurmela kuunteli kesäpäivän osallistujia ja heidän toiveitaan. KTOL:ään kuuluu 35 opiskelijayhdistysjäsentä, joita kaikkia KTOL tukee, ettei toiminta hiipu. Rehtori Ritva Mattila totesi, että Raahen-opistolla on hyvät suhteet valtuutettuihin, jotka päättävät opiston resursseista.

Wanhan Herran lumoissa

Vesipullot mukaan ja kaupunkikierrokselle vanhaan kaupunkiin. Opas kävelytti meitä Pekkatorille kertoen samalla vanhan kaupungin mielenkiintoisesta historiasta, joka liittyy vahvasti merenkulkuun. Merimuseossa tutustuimme muun muassa Wanhaan Herraan, joka on vasikannahasta tehty maailman vanhin sukelluspuku 1700-luvulta.

Kaupunkikierroksen jälkeen lähdimme laivamatkalle luotsisaareen, jonka laiturilla jouduimme alkajaisiksi ratkaisemaan palape-

lin. Siitä selvittyämme pääsimme nokipannukahville, letuille ja makkaralle. Meitä siis pidettiin kuin piispaa pappilassa.

Iltajuhla alkoi klo 19 hyvän tarjoilun, tanssin ja seurustelun merkeissä. Tutustuimme eri opiskelijayhdistysten edustajiin, joita oli paikalla noin 40. Seuraavia kesäpäiviä kahden vuoden päästä toivoimme Jyväskylään.

Kalajoen kautta kotiin

Aamulla osallistuimme kiertoajelulle, joka vei meidät aivan uusille asuinalueille Raahessa. Saimme kuulla kaupungin historiasta ja kulttuurista esimerkiksi mikä merkitys on ikkunalla olevilla koirilla, kun katsovat kadulle päin. Voimme sanoa, että rakastuimme Raahen, joka oli järjestäjien tarkoituskin. Sitten asetuimme vielä ryhmäkuvaan, minkä jälkeen lähdimme kotimatkalle. Tällä kertaa kuljettajan paikalle istui Olli Summanen ja kartanlukijana toimi Eija Salokatve. Meidät kiepautettiin melkein ensi töiksi Kalajoen hiekkasärkille. Sieläkin riitti hellettä, mutta vilvoittava merivesi virkisti matkalaisia. Antoisaa matkaa tässä muistelivat Eija Salokatve Nokialta ja Ulla Myllärniemi Tampereelta.

Lähdössä luotsisaareen Merimuseon rannasta, laivan kannella Eija Salokatve.

Sen nimi tulee tietojenkäsittelyjärjestelmästä, joka on tämän Helsingin yliopiston tilastotieteen emeritusprofessorin kehittämä. (WBTdows-versio julkaistiin v 2001. Ensimmäinen Survo-niminen ohjelmisto oli käytössä jo lähes 40 vuotta aikaisemmin)

Survot ovat ehkä laskennallisesti vaativampia kuin sudokut, mutta niitä ratkovat myös henkilöt, joilla ei ole matemaattista taustaa. Survo-ristikoita on ratkottu keväästä 2006 lähtien.

Helpoimmat soveltuvat jopa lapsille peruslaskutoimitusten harjoitteluun.

Haastavimmat vaativat tietokoneohjelmien käyttöä. Ristikoissa on tehtävänä täyttää $m \times n$ - taulukko luvuilla 1,2,.., $m \cdot n$ siten, että vaaka- ja pystyriivisummat täsmäävät reunoilla oleviin lukuihin ja jokainen luku esiintyy ristikossa vain kerran.

Tehtävän helpottamiseksi taulukkoon on lisätty joitakin lukuja valmiiksi.

	A	B	C	D	
1		15			32
2		1			28
3		14	16		49
4					27
	25	41	28	42	

	A	B	C	D	
1			7		33
2					45
3			14		33
4		12	9		25
	35	31	39	31	

		P	S	T	H		
		I	I	A	A		
V	O					L	U
H	A					U	S
K	I					A	S
L	U					O	T
		R	K	U	A		
		I	A	S	T		

		J	T	O	S		
		A	A	R	I		
K	A					U	S
N	A					T	Ä
U	H					L	U
N	I					T	U
		N	A	V	Ö		
		I	A	A	N		

KALAA

järvestä pöytään

Tietokeskus Spectrumin mukaan Suomen sisävesien pinta-ala on 3 milj. hehtaaria, mikä on yli 9 % maamme kokonaisalasta ilman merialueita. Jokaiselle suomalaiselle pitäisi siis riittää kalavettä. Kireitä siimoja kaikille kalastuksen ystäville!

vat säilyä useitakin päiviä. Tuoreen kalan tuoksu on raikas ja rakenne kiinteä. Jos kalassa alkaa tuntua ikävä haju, on valmistuksella kiire. Tässä muutama konsti todeta kalan kunto: Paina sormella kalan kylkeen. Jos kala on tuore, sormen jättämä jälki häviää nopeasti; joll-ei, niin kala on niin sanotusti pian entinen kala. Toiseksi tarkista kidusten väri. Jos kidukset ovat hyvin vaaleat, kala on parhaat päivänsä elänyt. Silakassa taas punastuvat kiduskannet on merkki siitä, että ruuaksi laittamisella rupeaa olemaan kiire. Kotonakin kala tulisi säilyttää jääkaapin kylmim-mässä osassa ja valmistaa ruuaksi mahdollisimman pian. Kuiten-kaan heti pyynnin jälkeen kalaa ei pitäisi paistaa vaan kuolinjäyk-kyden tulisi antaa ensin laueta. Muuten kala tai filee kipristyy, eikä maku ole parhaimmillaan.

Kala ostetaan nykyisin useim-miten valmiina fileinä. Näin yksi kalan parhaimpia osia jää käyttä-mättä, sillä perkuujätteistä syntyy mitä parhainta kastikkeenpohjaa ja kalalientä käytettäväksi esimerkik-si keittoihin.

Teksti ja kuvat *Kosti Mantonen*

Kalastaa voi mato-ongella ja talvisin pilkillä, joka on jokamiehen oikeus. Sen-sijaan niin sanotut kiinteät pyy-dykset ja viehekalastus vaativat valtion kalastushoitomaksun (kalakortti), läänikohtaisen luvan sekä vesialueen omistajan luvan. Usein omistaja on kalastuskunta. Kalastuskuntia saattaa saman kunnan alueella olla useampiakin, mikä toisaalta vähän hankaloittaa lupaviidakon selvittelyä. Kalastus sinänsä on kuitenkin sangen miel-lyttävä ja antoisa harrastus.

Kalan käsittely ja säilytys

Tuore kala on elintarvike, joka vaa-

tii huolellista ja oikeaa käsittelyä pyynnin jälkeen sekä säilytystä il-man, että kylmäketju katkeaa ker-taakaan ennen ruuaksi valmistamista.

Pyydetyt kalat verestetään eli niiden kurkku avataan, jolloin veri pääsee valumaan pois. Veri on hyvä bakteerien kasvualusta, mis-tä syystä verestämätön kala pi-laantuu nopeammin kuin veres-tetty. Oikeaoppisesti verestetyn kalan tunnistaa kauniin vaaleasta ulkonäöstä. Kokonaisten kalojen kurkussa tulisi näkyä pistokohta. Kannattaa katsoa myös kalan kiduksia: pistämättömän kalan kidukset menettävät helakan värin-sä nopeammin.

Tuore kala ja siitä tehdyt fileet ja muut raakatuotteet säilytetään kaupassa 0-asteisina. Näin ne voi-

Kalan valmistaminen ruuaksi

Kalasta syntyy helposti herkullinen ateria. Kala kypsyy erittäin nopeasti, koska siinä on vain vähän sidekudosta. Kala on kypsää jo 60°:n lämpötilassa. Liian korkea lämpötila tai liian pitkä kypsennysaika tekevät kalasta kuivan ja mauttoman. Esimerkiksi pannulla paistettaessa kaloille riittää yleensä muutaman minuutin paistoaika. Itse olen joskus saanut hyväksi todetun ohjeen: sentti kalan vahvuutta ja minuutti. Se toimii.

Useimmat kalalajit ovat vähärasvaisia, jotkut jopa rasvattomia. Siksi kala on kevyttä ruokaa, jollei lotraa kerman ja voin kanssa. Paistamisessa on hyvä käyttää voiöljyseosta, joka antaa makua ja kauniin paistoväriin. Lohikaloilla on omaa rasvaa, joten lisärasvaa ei juurikaan tarvita. Terveellinen tapa valmistaa kalaa on keittää se tai kypsentää uunissa. Myös savustaminen ja suolaaminen ovat varseen otettavia vaihtoehtoja.

Monella tapaa kalaa ja kasviksia -kurssi, opettajana Ritva Lähdesmäki

Ritva Lähdesmäki on keittiön rautainen ammattilainen. Hän on toiminut opiston kotitalousopettajana vuodesta 1993 asti ja sitä ennen opettanut ruuanlaittoa 1972 lähtien. Ei ihme, että kaikki 14 kurssilaista kehuivat ja kiittivät opettajaa ja opetusta. Kaiken lisäksi heistä oli

vielä hauskaakin kokata yhdessä.

Oppilaista Pertti ja Markku valmistivat kalamurekkeen.

Kalamureke

400 g kalafileitä (kirjolohi + hauki)
2 munaa
2 dl maitoa tai ruokakermaa
1 rkl vehnä jauhoja
1 rkl perunajauhoja
1 tl suolaa
valkopippuria

Jauha kala. Hienonna tilliä, ruohosipulia tai kirveliä. Voit lisätä murekeseokseen tai osaan seosta

150 g pakastepinaattia
2 dl kypsää hienonnettua porkkanaa
2 dl juustoraastetta
100 g katkarapuja.

Sekoita aineet keskenään ja mausta makusi mukaan. Paista seosta voidellussa vuoassa höyrypaistolla 175°:ssa noin tunti. Murekkeesta voit tehdä esim. raidallisen eri vä-

reillä. Annosmurekkeitä voidellussa kupeissa (laakeapohjainen kahvikuppi) kypsennetään 30 minuuttia. Tarjoa kermaviilikastikkeen ja perunajuurekseen tai perunalumen kera.

Yrttiset haukifileet ja purjokastike

500 g haukifileitä
1 tl suolaa
2 rkl margariinia
½ dl purjoa tai ruohosipulia
2 rkl tuoretta timjamia
3 dl näkkileivän muruja

Mausta kalafileet suolalla. Sulata rasva uunipannulla ja pyöräytä kalat siinä. Levitä päälle yrttisilppu ja ripottele pinnalle näkkileivän murut. Kypsennä 200°:ssa noin 20 minuuttia kalan paksuuden mukaan.

Purjokastike

1 keskikokoinen purjo
1 rkl margariinia
1 dl valkoviiniä tai kalalientä
2 dl ruokakermaa
75 g sinihomejuustoa
1 tl mustapippuria

Pese, halkaise ja suikaloi purjo. Haututa suikaleet pehmeiksi rasvassa kattilassa. Lisää ruokakerma ja viini (kalaliemi). Keitä noin 10 minuuttia. Lisää pippuria ja juusto muruina. Kuumenna ja tarkista maku.

Pertti		Markku
Olen	1. Oletko ennen opiskellut kotitalousluokassa?	Olen
Pidän	2. Pidätkö kalaa hyvänä raaka-aineena valmistaa ruokaa?	Kyllä
Useammin	3. Montako kertaa viikossa syöt kalaa? a) kerran b) 2 kertaa c) useammin d) harvemmin	2 kertaa
Harjoittelen	4. Kalastatko itse?	Kyllä
Erinomaisesti	5. Vastasiko kurssi toiveitasi?	Kyllä
Kalamureke	6. Minkä ruuan teit?	Kalamureke
Paistettu kala	Suosikkisi	Savu- ja uunikala

Sitä sun tätä...

Tampereen työväenopiston opiskelijat ry:n vuosikokous 24.1. 2006 valitsi toimikaudeksi 2006-2007 puheenjohtajaksi Sirkka-Liisa Jukaraisen ja hallituksen jäseniksi seuraavat henkilöt: Hänninen Tarja, Hänninen Tenho, Kujansuu Marja-Leena, Kähärä Minnamaarit, Luukkonen Teuvo, Muro Osmo, Myllärniemi Ulla, Palonen Suvi, Partanen Jari ja Tila Matti.

100 vuotta yleisen ja yhtenäisen äänioikeuden antamisesta. Eduskuntavaalit maaliskuun 18. päivänä 2007. Muista käydä äänestämässä!

Kansalais- ja työväenopistojen liitto KTOL-Medborgar och arbetarinstitutens förbund MAIF ry:n vuosikokous on Tampereella Sampolassa 11.-12.6.2007.

Kahvio Akvaario palvelee opiskelijoita

8.1.- 28.4.2007

ma-to 13.30-20.00

pe 15.00-19.00

la 9.30-16.00

su tilauksesta puh. 020 714 2216

Tervetuloa toivottavat Rami ja Sari

Opiskelijayhdistys järjestää KIRPPUTORIN Sampolassa lauantaina 14.4.2007 kello 10-16. Tiedustelut Sirkka-Liisa Jukarainen

Opiskelijayhdistys kiittää

Kiitos yhteistyöstä työväenopiston henkilökunta, Sampolan koulu, Sampolan keittiön henkilökunta ja Sampolan kirjasto.

Hyvää Uutta Vuotta 2007!

Tampereen työväenopiston opiskelijat ry / hallitus

Kuva Vuokko Heikkilä

Apulaisrehtori Taina Törmä lähti vanhimmasta suurimpaan.

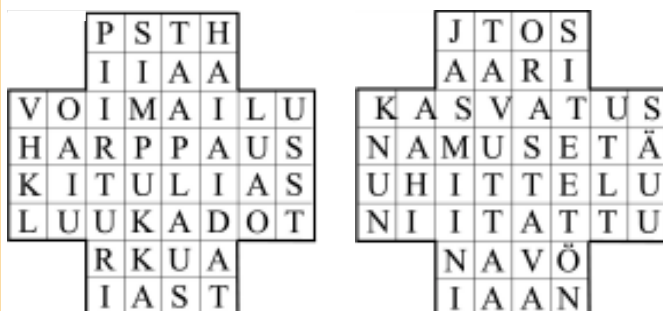
Seitsemän vuotta Taina oli Suomen vanhimman Tampereen työväenopiston apulaisrehtori. 1.6.2006 alkaen hän on ollut Suomen suurimman opiston Helsingin suomenkielisen työväenopiston johtavana rehtorina. Onnea ja menestystä Tainalle uudessa työpaikassa.

Kuva Tarja Hänninen

Uudeksi apulaisrehtoriksi on valittu KM Tuula Vatanen. Työnsä hän aloittaa tammikuussa. Tervetuloa!

Ristikoiden ratkaisut

TERVETULOA KESÄPIRTILLE!

Opiskelijoiden kesänviettopaikka Kesäpirtti on saavuttanut eläkeläisen iän, mutta on ikäisekseen vielä vetreä ja elinvoimainen yhteisö. Se tarjoaa opiston opiskelijoille ja heidän perheilleen upean virkistytymispaikan ja mahdollisuuden hengähtää kaupungin kiireestä.

Uudet mökit ovat valmistuneet. Letkanportti on rakennettu Letkan viereen, ja Lehtiniemen mökki on rakennettu vanhan paikalle täysin uudeksi. Viime syksynä valmistui kentän reunalle jätekatos, ja siistimme ulkoverhoilun pikku saunan puuliiteriin. Todellista voimannäytettä tarvitaan Kesäpirtillä kuitenkin tulevana vuosina, kun peruskorjaamme pirtin keittiön nykyajan vaatimuksien mukaiseksi ja liitämme molemmat saunat haja-asutusalueiden jätevesien mukaiseen järjestelmään. Pyrimme kuitenkin vuonna 2007 viettämään mahdollisimman normaalin kesän, vaikka keittiöremontti sitä jollain tapaa tuleekin häiritsemään.

Työtä on paljon. Tarvitaan rohkeita päätöksiä, taloudellista uskallusta, fyysisiä voimia ja luottamusta toiminnan jatkumiseen.

Tervetuloa mukaan toimintaan rakentamaan Kesäpirttiä! Tule rohkeasti mukaan kesätoimikunnan kokouksiin, jotka ovat avoimia kaikille asiasta kiinnostuneille.

Kesällä 2007 on useita yhteisiä tapahtumia, joista lähemmin Kesäpirtin keväällä ilmestyvässä esitteessä. Talkoot aloitetaan maaliskuuhun. Kesäkauden avajaisia vietetään 2.6.2007, ja kesän kohokohtaa juhannusta juhlintaan 23.6.2007.

Päättäjäsillanvietto on 1.9.2007.

Tervetuloa!

Kesäpirtin isäntä *Matti Tila*
puh. 0400 623 676 ja 044 3491 030
matti.tila@kesapirtti.fi
www.kesapirtti.fi

Grillijuhlat Kesäpirtillä. Grillimestareina Kosti Mantonen ja Jari Partanen.

Uusi mökki valmistumassa. Kuvassa (selin) Taisto Laaksonen, Risto Palonen ja Eero Ahonen.

Tampereen työväenopisto

Sampola

Sammonkatu 2

PL 63

33541 TAMPERE

puh. 020 714 2200

faksi 020 714 2211

Internet: www.tampere.fi/top

Sähköposti: tyovaenopisto@tampere.fi

SampolaViisi
2007

